

ТАҚРИЗ

оид ба рисолаи номзиди ассистенти кафедраи геология ва менечменти маъдану техникаи факултети геология Асламов Б.Р. дар мавзӯи «Хусусиятҳои тақдирҳои геозкологии қисми марказии минтақаи Кӯлоб дар шароити тағйирҳои иқлим ва фаъолияти антропогенӣ» оид ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзиди илмҳои география аз рӯи ихтисоси 25.00.36 – Геозкология ва идоракунии истифодабарии табиат (25.00.36.02 – Соҳаи илмҳои география)

Диссертатсия аз муқаддима, 4 боб, хулоса, рӯйхати адабиёт аз 135 сарчашмаҳо иборат буда, 27 расм, 13 ҷадвал ва 138 саҳифаи ҷопиро фаро гирифтааст.

Дар минтақаи Кӯлоб, бинобар сабаби шароити ғайримуқаррари гидрометеорологӣ миқдори зиёди хавфҳои геозкологии табиӣ, аз қабили ярқароӣ, селӣ, ҷаппашавӣ, эрозияи заминҳо, ботлоқшавӣ, ғурӯнишинӣ, ғорпайдошавӣ, лойғуншавӣ ва ғайра ба қайд гирифта шуданд, ки оқибати ин хавфҳо ба маҳалҳои аҳолинишин, корхонаҳои саноатӣ, роҳҳои автомобилгард ва дигар иншооти ҳаётан муҳим таҳдиди ҷиддӣ ба миён меоранд.

Системаҳои обёрӣ дар баъзе минтақаҳо қорношоям гашта, ҷандин маҳаллӣ аҳолинишин хароб, инчунин талафоти ҷонии одамон ба қайд гирифта шуданд.

Дар рисолаи илмӣ қайд гардидааст, ки таъсири фаъолияти техногенӣ боиси тағйироти ҷиддӣ, тағйирҳои ландшафтҳои табиӣ, яқбора тағйир ёфтани речаи гидрологӣ ва гидрогеологӣ, аз даст додани тадриҷии ҷунин вазифаҳои обанборҳо, ба монанди танзими ҷараёни мавсимӣ, солони ва дарозмуддат ва қоҳиш додани ҳаҷми маҳсулоти кишоварзӣ гардидааст.

Мақсади таҳқиқот ба омӯзиши омилҳои геозкологии минтақаи Кӯлоб дар шароити тағйирҳои ҷаҳонии иқлим, фаъолияти техногенӣ ва паст намудани таъсирбахшии хавфҳои геозкологии ба онҳо алоқаманд равона карда шудааст.

Дар асоси мақсади гузошташудаи унвонҷӯ вазифаҳои зерини таҳқиқот иҷро карда шудаанд.

- омӯзиши шароитҳои физикӣ–географӣ, геологӣ ва геозкологии минтақа;
- ошкор намудани қонуниятҳои тағйирҳои муҳити геозкологӣ, хосиятҳои равандҳои муҳандисӣ–геозкологӣ ва муқовимати онҳо ба хавфҳои табиӣ геозкологӣ ва таъсири фаъолияти техногенӣ;
- баҳодиҳии ҳолат ва тағйирҳои шароитҳои геозкологии минтақа ва истифодабарии усулҳои муосир;
- арзёбӣ, типпикунонӣ ва паҳншавии хавфҳои геозкологии табиӣ минтақа ҳангоми фаъолияти техногенӣ;

– таҳияи чорабиниҳо оид ба коҳиш ва пешгирии хавфҳои геоэкологии минтақа.

Дар асоси таҳқиқотҳои гузаронидашудаи унвонҷӯ наwgонии илмии таҳқиқот таҳия гардидаанд:

– аввалин маротиба хусусиятҳои шароити муҳандисӣ– геоэкологии минтақа ошкор карда шуданд;

– хусусиятҳои рушди равандҳои муҳандисӣ–геоэкологӣ ҳангоми фаъолияти техногенӣ муқаррар гардидаанд;

– бори нахуст хавфҳои геоэкологӣ вобаста ба фаъолияти техногенӣ арзёбӣ шуданд;

– аввалин маротиба харитаҳои типикунонӣ ва арзёбии хавфҳои геоэкологии минтақаи Кӯлоб тартиб дода шуданд;

– бори аввал тадбирҳо ва тавсияҳо оид ба паст намудани таъсирбахшии хавфҳои геоэкологӣ ва техногенӣ таҳия карда шуданд.

Натиҷаҳои кори диссертатсионӣ метавонанд аз ҷониби Кумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳияи чорабиниҳо оид ба пешгирии падидаҳои хатарноки табиӣ, Вазорати энергетика ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар раванди таълим ва корҳои илмии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба самтҳои геологӣ, аграрӣ ва географӣ дар вақти баргузори лексияҳо, гузаронидани дарсҳои лабораториву амалӣ истифода гарданд.

Нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшавандаи рисолаи илмӣ чор нуқтаро дар бар мегирад:

1. Шароитҳои муҳандисӣ–геологӣ ва геоэкологии минтақа усулҳои коҳиш додани таъсири фаъолияти техногениро муайян мекунанд.

2. Хавфҳои геоэкологии табиӣ ва техногенӣ фаъолияти техногениро дар минтақаи Кӯлоб ҳамроҳӣ мекунанд, ки таъсироти худро дар дараҷаҳои гуногун ба муҳити геоэкологӣ мерасонанд.

3. Паст намудани таъсири хавфҳои табиӣ ва техногенӣ вобаста ба фаъолияти техногенӣ тавассути татбиқи тадбирҳои махсуси муҳандисӣ–геоэкологӣ ва муҳандисӣ–техникӣ дар асоси таҳлили чорабиниҳо ва харитаҳои муҳандисӣ–геоэкологӣ имконпазир аст. Ҳамаи нуктаҳои ҳимояшаванда асоснок гардида инчунин ба талаботҳои шиносномаи ихтисоси 25.00.36 – Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (25.00.36.02 – Соҳаи илмҳои география) барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои география мутобиқ гардонид шудааст.

Тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия дар журналҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон инчунин дар конференсияҳои гуногуни байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ рӯйи ҷоп оварда шудаанд.

Дар асоси гуфтаҳои боло рисолаи номзоди Асламов Бахтовар Рачабалиевич дар мавзӯи «Хусусиятҳои тақомули омилҳои геоэкологии қисми марказии минтақаи Кӯлоб дар шароити тағйирёбии иқлим ва фаъолияти антропогенӣ» қори ба анҷом расонида шумурда, муаллифи рисолаи илмиро сазовори ноил гардидан ба дараҷаи илми номзоди илмҳои география аз рӯи ихтисоси 25.00.36 – Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (25.00.36.02 – Соҳаи илмҳои география) арзёбӣ менамоям.

Роҳбари илмӣ

Сарҳодими илми Институти геология,
сохтмони ба заминчунбӣ тобовар
ва сейсмологияи АМИТ
д.и.г.-м. профессор



Валиев Ш.Ф.

Имзои Валиев Ш.Ф.- ро тасдиқ мекунам.

Нозири калони шуъбаи
кадрҳои ИГСЗТС-и АМИТ



Юсупова З.

11.05.2023.